

Tisztelt Alkotmánybíróság!

[REDACTED]
[REDACTED] az 1. sz. alatt csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője útján, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, illetve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. tv. (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján az alábbi

alkotmányjogi panasz

terjeszti elő.

I. Tényállás

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/ 0 1 2 7 6 - 2 / 2019	
Érkezett: 2019 SZEPT 27.	
Példány:	Kezelőiroda:
Melléklet:	db

Indítványozó 2007. május 2. napjától jelenleg is szabadságvesztés büntetését tölti. Tekintettel arra, hogy ezen időszak alatt folyamatosan alapvető jogokat sértő fogvatartási körülményeket tapasztalt, 2017. november 7-én kártalanítási kérelmet terjesztett elő a 2013. évi CCLX törvény (továbbiakban Bv.tv.) 10/A. § alapján. Az ennek nyomán indult eljárásban a Kecskeméti Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 2019. február 18-án kelt 6.Bv.2549/2017/9 sz. végzésével a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította (lásd: 2. sz. melléklet). A törvényszék az elutasítás indokául azt jelölte meg, hogy az indítványozó a Bv.tv. 144/B. § szerinti panaszt a kártalanítási kérelem benyújtásáig nem terjesztett elő a bv. intézet parancsnokához, így a kérelmet a Bv.tv. 10/A. § (6) bekezdése alapján érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani.

A fenti végzéssel szemben mind az indítványozó, mind a jogi képviselője fellebbezést jelentett be és kérte annak hatályon kívül helyezését elsősorban arra hivatkozva, hogy a kérelmező a panaszát szabályszerűen előterjesztette. A másodfokon eljáró Kecskeméti Törvényszék a fellebbezéseket alaptalannak nyilvánította és az elsőfokú végzést a 2019. május 7. napján kelt 3.Bpkf.272/2019/4 sz., végzésével helyben hagyta (lásd: 3. sz. melléklet). A másodfokú bíróság kifejtette, hogy a bv. intézet beszámolója alapján az indítványozó panasztételét igazoló adat nem merült fel, így annak hiányát volt állapította meg. Kiemelendő, hogy az ekként megállapított tényből a bíróság jogi következtetése szerint az indítványozó kártalanítása kérelmét a teljes (2007-től kezdődő) időszak vonatkozásában el kellett utasítani.

II. A bírósági határozat alaptörvény-ellenessége

Az indítványozó álláspontja szerint, a Kecskeméti Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának 6.Bv.2549/2017/9. sz. elsőfokú, illetve a Kecskeméti Törvényszék, mint fellebbviteli bíróság 3.Bpkf.272/2019/4. sz. másodfokú végzése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésben megfogalmazott jogállamiságból fakadó jogbiztonság elvét, azon belül is a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütközik.

Visszaható hatályú jogalkalmazás tilalma

1.

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam. A jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az állam kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. Vagyis a jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények kiszámíthatóságát is [lásd: 9/1992. (I.30.) AB határozat]. A jogbiztonság követelményéből következik az igazságszolgáltatás és az államigazgatás kiszámítható és hatékony működése, de a címzettek joggyakorlásának biztosítása is [lásd: 46/2003. (X.16.) AB határozat].

A jogállamiság elvéből és a jogbiztonság követelményéből fakad a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás alkotmányos tilalma. A visszaható hatály és visszamenőleges jogalkalmazás tilalma a magyar, a nemzetközi és az EU jogrendnek egyaránt egyik legalapvetőbb, a jogállamiságot, a jogbiztonságot kifejező, azt biztosító garanciális elve, amely szabályozási tárgykörtől függetlenül, általános jelleggel irányadó mind a jogalkotás, mind a jogalkalmazás tekintetében. Az Alkotmánybíróság a 25/1992. (IV. 30.) határozata szerint elengedhetetlen, hogy a jogalanyok magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani; ennek érdekében a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely jogszerű magatartást visszamenőleges érvennyel ne minősítsenek jogellenesnek.

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (Jat.) 2. § (2) bekezdése is tiltja a visszaható hatályú jogalkotást és a visszaható hatályú jogalkalmazást. A visszaható hatály tilalmát az Alkotmánybíróság több határozatában is vizsgálta és azt a jogbiztonság egyik alapvető követelményének tekintette, kifejtve, hogy egy jogállamban senkit sem lehet felelősségre vonni olyan jogszabály megsértése miatt, amelyet az érintett személy nem ismert és nem ismerhetett, mivel azt vagy egyáltalán nem hirdették ki, vagy utólag hirdették ki és visszamenőleges érvénnyel léptettek hatályba. Ugyanez vonatkozik a kötelezettségek utólagos megállapítására is [lásd: 25/1992.(IV.30.) AB határozat]. A visszaható hatályú jogalkotás tilalma nemcsak abban az esetben áll fenn, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatályba léptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatályba lépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell [lásd: 13/2015.(V.14.) AB határozat, indokolás [50]]. Ugyanez érvényes arra az esetre is, ha a jogszabály rendelkezéseit a jogalkalmazó, azaz a bíróság alkalmazza a hatályba lépése előtti időszakra.

Ha a jogszabálynak visszamenőleges hatálya van – mutatott rá az Alkotmánybíróság –, **az a jogszabály megjelenése előtt keletkezett jogviszonyok felülvizsgálatával jár, amely a jogbiztonság alkotmányos követelményét sérti** [lásd: 13/2015.(V.14.) AB határozat, indokolás 55]. Az AB kiforrott joggyakorlata alapján **mindez abban az esetben is megvalósul, ha a bíróság alkalmazza jogszabályt visszamenőleges hatállyal**, tehát ha a jogviszony, vagy jogvita létrejöttékor még nem létező - vagy nem hatályos – előírás alapján bírálnak el egy ügyet {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [16]; 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [32]}.

A fentiek szerint tehát megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság kimunkált esetjoga alapján az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközőnek kell tekinteni az olyan bírósági döntéseket is, mely kötelezettséget előíró jogszabályi rendelkezést annak hatályba lépése előtti időre, visszamenőlegesen alkalmaz.

A támadott határozat visszaható hatálya

2.

Az elsőfokú bíróság az indítványozó kártalanítási kérelme elutasítása indokául a Bv.tv. 10/A. § (6) bekezdésére hivatkozott. Ennek értelmében a kártalanítás iránti igény benyújtásának

feltétele, hogy az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt a Bv.tv. 144/B. §-ban meghatározott panaszt előterjessze a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez. Megállapítható ugyanakkor, hogy a Bv.tv. 10/A. és 144/B. §§-ait a Bv.tv-t módosító 2016. évi CX. törvény iktatta törvénybe 2017. január 1-jei hatálybalépéssel. **Az indítványozó tehát 2017. január 1-je előtt sem köteles, sem jogosult nem volt e panasz megtételére.**

Az indítványozó rámutat arra, hogy a panasztételi kötelezettsége (és joga) a fenti jogszabály hatályba lépését követően állt be, így annak elmaradása a teljes kérelme elutasításához nem vezethet. 2017. január 1-ét megelőzően ugyanis panaszt – jogszabályi rendelkezés hiányában – nem is érvényesíthetett. Ebből következően nem róható terhére ennek elmaradása. A Bv.tv. 144/B. § szerinti panasz célja éppen az, hogy lehetőséget biztosítson – a bv. szervek útján – az államnak az alapvető jogokat sértő körülmények kiküszöbölésére és ekképpen a kártalanítási kötelezettség elhárítására. A panasz tehát kizárólag *pro futuro* joghatás kiváltására alkalmas, azaz a jogszabály hatályba lépése előtti időszak vonatkozásában értelmezhetetlen. A panasz ugyanis – az előzőekben írtak szerint – nem egy szimpla adminisztrációs kötelezettség a fogvatartott oldalán, hanem egy kimerítendő jogorvoslati forma, ami megalapozottsága és ehhez kapcsolódó bv. szerv általi intézkedés esetén az alapjogsérelem megszűnését, s ezáltal az állam kártalanítási felelősségének kizártságát eredményezi. Ebből pedig logikusan következik, hogy ha még tett is volna az indítványozó panaszt, az legfeljebb 2017-től kezdődően eredményezhette volna az állam kártalanítási kötelezettsége alóli mentesülését.

Az első- és másodfokú bíróság ugyanakkor a 2017. január 1-jétől fennálló panasztételi jog gyakorlásának állítólagos elmulasztásához olyan jogkövetkezményt fűzött, ami visszaható hatályú jogalkalmazásnak minősül, mert azt olyan időszak vonatkozásában is az indítványozó terhére értékelte, amely a jogszabály hatálybalépését megelőző időpontra esik. Másképpen fogalmazva, a jogszabály hatálybalépést megelőző időszak tekintetében fűzött hozzá jogkövetkezményt, **mellyel megsértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát.** Az indítványozó határozott álláspontja ezért az, hogy kérelme a fenti okból legfeljebb a 2017. január 1-ét követő időszak vonatkozásában lett volna elutasítható a panasz, mint jogorvoslat kimerítésének hiánya miatt, az ezt megelőző időszakot a bíróságoknak érdemben kellett volna vizsgálnia. Minthogy ez nem történt meg, az alapügyben született fent hivatkozott első- és másodfokú végzések a visszaható

hatályú jogalkalmazás tilalmába esnek, **ekképpen alapjogi sérelemhez vezettek az indítványozó oldalán.**

IV. A beadvány befogadhatósága

Az alkotmányjogi panasz jogalapját az Alaptörvény és az Abtv. biztosítja:

Alaptörvény 24. cikk

(...)

(2) Az Alkotmánybíróság

(...)

d) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját

Abtv. 27. §

Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés

a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és

b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Abtv. 30. §

(1) Az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül [...] lehet írásban benyújtani.

Az indítványozó úgy véli, hogy a támadott végzések által a jelen beadványban írtak szerint olyan jogsérelemet szenvedett el, melynek következtében az Abtv. 27. § szerinti eljárás kezdeményezésének lehetősége egyéb jogorvoslat hiányában megnyílt.

Az indítványozó ehelyütt emlékeztet arra, hogy a Bv.tv. 10/A § szerinti eljárásban, a Bv.tv. 50. § (1) bekezdés fb) pontja értelmében felülvizsgálatnak nincs helye.

Tekintettel arra, hogy az alaptörvény sértő jogerős végzés az indítványozó részére - jogi képviselője útján - 2019. május 20-án lett kézbesítve, így az alkotmányjogi panasz előterjesztésére törvényes határidőben kerül sor.

IV. Kérelem

Az indítványozó kéri a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a Kecskeméti Törvényszék 3.Bpkf.272/2019/4 sz. végzését a Büntetés-végrehajtási csoport 6.Bv.2549/2017/9. sz. elsőfokú végzésére kiterjedő hatállyal alaptörvény-ellenesség okán, a fent részletezett indokok alapján semmisítse meg.

Az Abtv. 52. § (5) bekezdése és az 57. § (1a) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013 (II.27.) AB Tü. határozat 36. § (2) bekezdésére tekintettel az indítványozó kijelenti, hogy a jelen alkotmányjogi panaszindítványban szereplő személyes adatai nyilvánosságra hozatalához nem járul hozzá.

Budapest. 2019. szeptember 24.

Tisztelettel:

dr. Cech András

ügyvéd

Indítványozó képviselőjeként

